

"לא התעמקתי בזה בכלל"

תומר גרדי מראיין את אלעזר דויד

בשניים בספטמבר 1948 חיבר מפקד גדוד 23 של חטיבת הכרמל את פקודת המבצע לגרוש תושבי הכפר הונין: "הכוונה: לפרוץ לכפר הונין, להרוג מספר גברים, לשבות שבויים, לפוצץ כמה מבתי הכפר ולשרוף את הניתן לשרוף." בלילו של אותו יום מילאו חיילי הגדוד את הפקודה. הניצולים ברחו ללבנון. במקום שבו היה הונין נבנה המושב מרגליות, אולם לפני הקמת המושב עלו למקום אנשי קיבוץ דן. בחסות הקרן הקיימת לישראל ובמימונה, הם ביקשו להקים בקיבוץ את בית אוסישקין, מוזאון להיסטוריה וטבע. את המוזאון ביקשו אנשי הקיבוץ והקרן הקיימת לישראל לבנות מאבני בתיו של הכפר הונין. תומר גרדי ראיין את אחד מחברי הקיבוץ, נהג משאית שהשתתף בפרוק הכפר ובהובלת אבניו לקיבוץ.

► שי זילברמן, ללא כותרת, 2007, עט על נייר

אויסישקין. זאת אומרת, אני הייתי בורג קטן בכל הסיפור הזה.

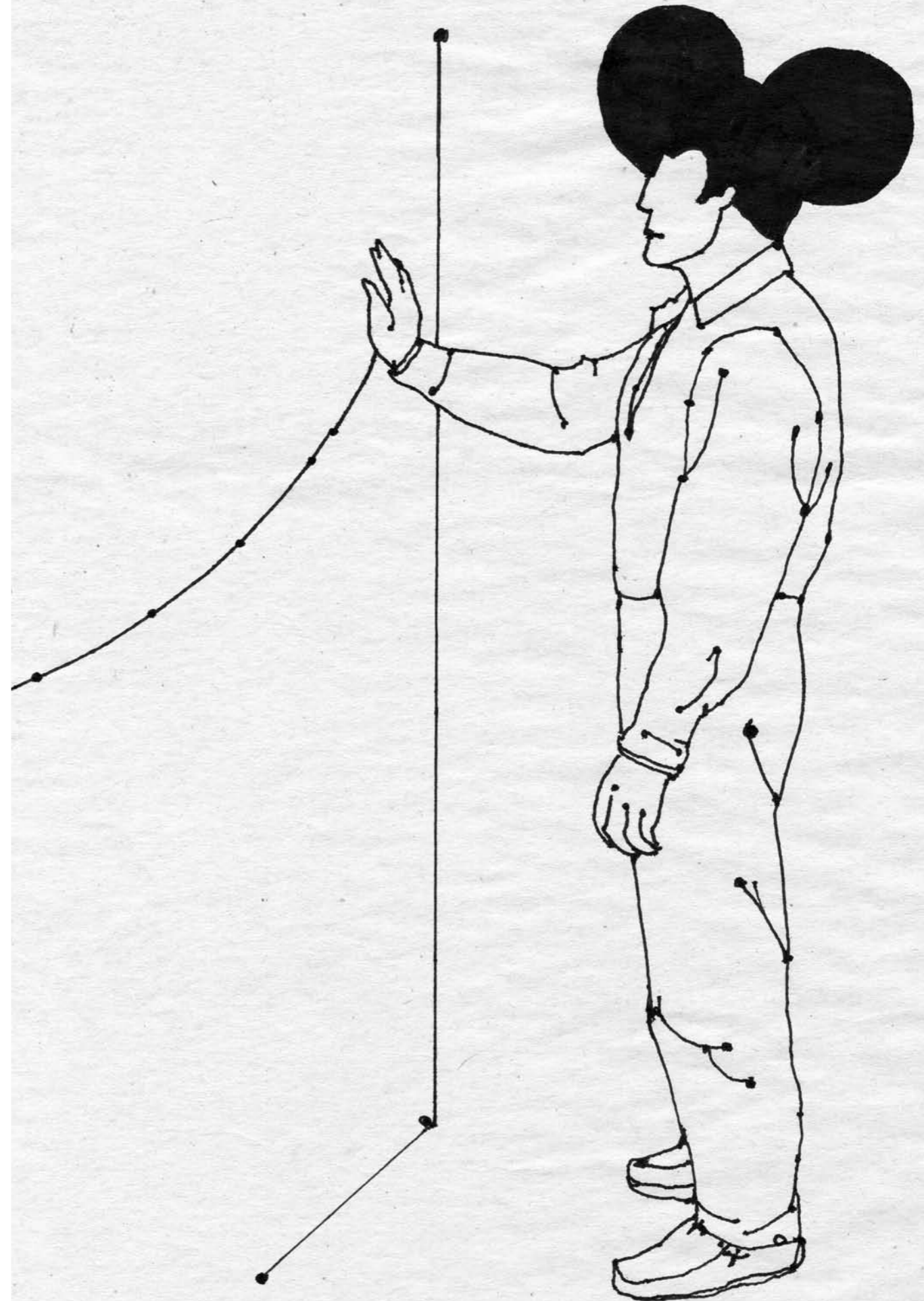
תומר גרדי: ואתה זוכר, היו שתי נגלות, בנו חלק אחד של בית אוסישקין, ואחרי זה בנו את החלק השני.

אלעזר דויד: זה נכון שבנו פעמיים, אבל כל האבנים היו פה כבר. האבנים, היתה ערמה ענקית של אבנים.

תומר גרדי: איפה שהדשא עכשיו? אלעזר דויד: איפה שהדשא עכשיו, לפני בית אוסישקין. ידעו איפה יהיה בית אוסישקין, ולפני, והסתתים האלה הם עשו רק את האבנים, הבנייה עצמה, אני לא יודע מי עשה, אני פשוט לא יודע, אולי מישהו זוכר, אני לא יודע, אבל הבניין עצמו הוא משהו בלתי רגיל. הבן שלי מתעסק קצת בדברים האלה, והוא, תמיד כשאנחנו עוברים, אז הוא תמיד מתפעל מהעבודה של הסתתות היפה. הוא בנה לעצמו בית מאבן,

לא משנה, הכל הצליח, פרקנו את זה כאן, עשינו, אני עשיתי כמה הובלות, זה לא משנה כמה, ואחרי זה נהגים אחרים עשו, לא זוכר מי, עשינו ערמות גדולות לפני, איפה שעכשיו הדשא של בית אוסישקין, היתה ערמה ענקית של אבנים, ואחרי תקופה, אני ממשיך כבר, אחרי תקופה, הביאו מירושלים שני תימנים מבוגרים, והם סתתים מקצועיים, מהימים ההם, איך שאומרים, והם עשו את, כנראה שהיתה תוכנית לבניין, והם עשו את הסיתות של האבנים כמו, כמו שצריך. אני זוכר איך זה היה, כשראיתי אותם בפעם הראשונה, הם עבדו עם משקפי פח, שהאבנים לא ייכנסו להם לעיניים. היה להם משקפיים עם חריצים דקים שדרכם הם ראו מה שהם עושים, חריצים דקים שלא יכלו לחדור כלום, וככה הם עבדו די הרבה זמן, עד שהם סיימו, ואחרי זה התחילו לבנות את הבית

תומר גרדי: אני מתעניין בהיסטוריה של בית אוסישקין, ושמעתי שאתה היית אחד הנהגים שעלו להונין. תוכל לספר לי? אלעזר דויד: הייתי נהג צעיר. מאוד שמחתי שנתנו לי משאית, עם שני חברי קיבוץ מבוגרים, ותיקים. לקחנו איתנו כפלים ונסענו להונין, דרך נבי'יושע, אז עוד לא היה כביש כמו עכשיו. נסענו, ושם הגענו לכפר, שהיה ריק מאנשים כמובן, והפלנו קירות עם הכבלים. תפסנו אותם עם הכבלים, את הקירות של האבנים, הפלנו, ואז שמנו שקים. פשוט, כל אבן על שק, מפני ששק יותר קל לתפוס, כן, ושלושתנו זרקנו את האבנים למעלה, העמסנו את האבנים, וירדנו בחזרה. זה היה די מעניין כי הייתי נהג צעיר וגם הירידה היתה חזקה, עם הרבה אבנים. תומר גרדי: נסיעה קשה. אלעזר דויד: כן. לא ידענו משקל, אבל

1937 | קלוגר, חברי קיבוץ עין-גב מקימים את חומת קיבוץ, 1937

זה בעצם היה העיקר, זה, כן, בעצם גנבנו, להגיד את זה שגנבנו את האבנים. לא חשוב, אני לא יודע, זה מה שזהו. לא, לא זכור לי כלום על איזה משהו ככה מיוחד. תומר גרדי: ותגיד, אתה זוכר למה החליטו לעלות, למה החליטו לנסוע כל כך רחוק? אלעזר דויד: כי שם היה כפר! תומר גרדי: אבל היו כפרים גם באזור, יותר קרובים, היה בחלסה והיה פה ופה. אלעזר דויד: תראה, אני חושב, אני חושב שמישהו ידע ששם יש אבנים, אתה מבין, ששם יש בתים מאבנים. למשל, במנסורה, גם כן היה איזה כפר, שגם בזה אני קצת הייתי מעורב שעשו את הברכות דגים, אני חפתי ברכות עם הטרקטור בזמנו בשטח שבו היה פעם הכפר, אבל היו שם אבנים בודדות, לא, זה יותר היה מחימר, בתים יותר עלובים, זאת אומרת לא, שם בהונין היה כנראה איזה כפר יותר, איך אומרים, יותר עשיר אולי, לא יודע, היו אבנים, הרבה, אז מכיוון שהיו קירות של אבנים, אפשר היה לקחת, לקחת יותר. לו היה פה איפשהו איזה-א, איזה-, יותר קרוב, היו חוסכים את העליות, אבל כנראה שבדקו את העניינים – אז עלו להונין.

יכול על הונין לספר לך כלום. תומר גרדי: אתה לא זוכר איך זה היה? אלעזר דויד: אנשים לא היו שם. אני חושב שאחרי, ב'51-52' אולי, התחילו לבוא אנשים שם, אולי, אני לא בטוח, זה פשוט אפשר לברר מתי הקימו את מרגליות, אבל זה אתה יכול לדעת בדיוק, אני לא, אני פשוט לא יודע. אבל מה שאני זוכר טוב זה שני התימנים האלה. אנחנו הלכנו לראות ככה, איך שהם עובדים, ועבדו ועבדו ועבדו, כל היום באבן, זה משהו בלתי רגיל היה, הם היו בעלי מקצוע טובים כאלה, שעשו את זה. זהו. זה מה שאני זוכר. אחרי זה בית אוסישקין ירד ממני, מלבד לעשות ביקורים. תומר גרדי: תגיד, הבתים שמהם לקחתם את האבנים, הם היו שלמים, או שהיו בתים שכבר היו הרוסים? אלעזר דויד: נו, יכול להיות שגם היו בתים פחות או יותר שלמים, אני לא יודע, אבל בכל אופן היו שם קירות שעמדו, קירות, ואנחנו הפלנו את הקירות, אני לא זוכר שהיו גגות, באמת, זה הרבה יותר קשה להפיל, אני זוכר שזה היה כפר, לקחנו קיר גדול כזה, ואני עם האוטו, נסעתי קצת קדימה, בום! זה נפל, והתחלנו, התחלנו, זה,

אבל לא, לא, לא יופי כזה, לא מעובד כזה כמו. זה מה שאני, מה שאני יכול לספר. תומר גרדי: אתה יכול לספר לי? אתה זוכר את הכפר? אלעזר דויד: את? תומר גרדי: את הכפר. את הונין. אלעזר דויד: מה אני זוכר – לא, לא, לא התעמקתי בזה בכלל, היינו, היית, התרכזנו רק באיזה קיר להפיל והיו, היו, ועכשיו זה מרגליות. הונין זה מרגליות. תומר גרדי: וכשאתה עלית לשמה היו שם אנשים ממרגליות? או שעדיין – אלעזר דויד: לא לא, אז כשאנחנו היינו עוד לא היו אנשים. עוד לא היו אנשים. אולי גם לא היינו יכולים אז לקחת, אולי, אם כבר היו קובעים שיש מושב, הם יכלו להגיד, זה שלנו. אני חושב שלא היה שם אף אחד, אלא אנחנו עשינו, אני אפילו לא יכול להגיד לך אם זה היה ב'50 או ב'51. זה שזה לא היה ב'49 זה בטוח, כי אני עשיתי רישיון נהיגה ב'50, אז יכול להיות שזה היה בהתחלת '51, כשכבר הייתי כבר קצת מנוסה, אני חושב. זהו. בשבילי, בכל אופן, לי זה היה כבוד שבתור נהג צעיר סמכו עלי לצאת עם משאית וכן, זהו, אין, אין, אני לא

נו, יכול להיות שגם היו בתים פחות או יותר שלמים, אני לא יודע, אבל בכל אופן היו שם קירות שעמדו, קירות, ואנחנו הפלנו את הקירות, אני לא זוכר שהיו גגות, באמת, זה הרבה יותר קשה להפיל